

Βρυξέλλες, 22.10.2019
COM(2019) 497 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με την επαλήθευση της πλήρους εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν από
την Κροατία**

I. Εισαγωγή

Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων αποτελεί θεμελιώδη ελευθερία που εγγυάται η ΕΕ για τους πολίτες της. Παρέχει σε κάθε πολίτη της ΕΕ το δικαίωμα της μετακίνησης, της εργασίας και της διαμονής σε οποιοδήποτε κράτος μέλος χωρίς ειδικές διατυπώσεις. Η συνεργασία Σένγκεν ενισχύει αυτή την ελευθερία παρέχοντας σε 400 εκατομμύρια και πλέον πολίτες της ΕΕ, καθώς και σε υπηκόους τρίτων χωρών που βρίσκονται νόμιμα στο έδαφος της ΕΕ, τη δυνατότητα να μεταβαίνουν από ένα κράτος μέλος σε άλλο χωρίς να υπόκεινται σε συνοριακούς ελέγχους. Ο χώρος Σένγκεν χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα περιλαμβάνει επί του παρόντος 26 κράτη, με κοινό στόχο τη διάδοση αυτού του επιτεύγματος σε περισσότερα κράτη μέλη.

Για την πλήρη προσχώρησή τους στον χώρο Σένγκεν, τα κράτη μέλη πρέπει να πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις. Πρέπει να είναι προετοιμασμένα και ικανά να αναλάβουν την ευθύνη για τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων εξ ονόματος των άλλων κρατών Σένγκεν και για την έκδοση ομοιόμορφων θεωρήσεων Σένγκεν. Πρέπει να έχουν την ικανότητα να συνεργάζονται αποτελεσματικά με τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου σε άλλα κράτη Σένγκεν, με στόχο τη διατήρηση υψηλού επιπέδου ασφάλειας μετά την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Πρέπει να εφαρμόζουν το κοινό σύνολο των κανόνων Σένγκεν, όπως ο έλεγχος των χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων συνόρων (αερολιμένες), η έκδοση θεωρήσεων, η αστυνομική συνεργασία και η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Τέλος, πρέπει να μπορούν να συνδέονται και να χρησιμοποιούν το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν.

Προκειμένου να ελέγχεται ότι πληρούνται οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή όλων των μερών του κεκτημένου του Σένγκεν, τα κράτη μέλη που επιθυμούν να προσχωρήσουν στον χώρο Σένγκεν πρέπει να υποβάλλονται σε αξιολόγηση¹. Από το 2013, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή είναι από κοινού υπεύθυνα για τον μηχανισμό αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν, με την υποστήριξη των λοιπών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ, η δε Επιτροπή έχει γενικό συντονιστικό ρόλο. Η Επιτροπή προετοιμάζει και σχεδιάζει την αξιολόγηση και εκδίδει εκθέσεις αξιολόγησης, ενώ το Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την έκδοση συστάσεων για μέτρα αποκατάστασης.

Είναι η πρώτη φορά που δρομολογείται αξιολόγηση Σένγκεν σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής στο πλαίσιο του νέου μηχανισμού προκειμένου να επαληθευτεί ότι πληρούνται οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή όλων των σχετικών μερών του κεκτημένου του Σένγκεν από ένα κράτος μέλος που επιθυμεί να προσχωρήσει στον χώρο Σένγκεν χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα. Η εν λόγω διαδικασία βασίζεται στη διεξαγωγή επιτόπιων επισκέψεων από εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη και την Επιτροπή, στη σύνταξη σειράς εκθέσεων αξιολόγησης που περιέχουν πορίσματα, καθώς και στην έκδοση συστάσεων του Συμβουλίου για μέτρα αποκατάστασης, σε συνέχεια των οποίων υποβάλλονται σχέδια δράσης από το κράτος μέλος.

Στην πράξη προσχώρησης του 2011² ορίζεται ότι το πλήρες κεκτημένο του Σένγκεν θα εφαρμοστεί στην Κροατία μόνο έπειτα από σχετική απόφαση του Συμβουλίου και ότι η απόφαση αυτή θα πρέπει να ληφθεί αφού εξακριβωθεί, σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διαδικασίες αξιολόγησης του Σένγκεν, ότι πληρούνται οι απαραίτητοι όροι για την εφαρμογή όλων των τμημάτων του σχετικού κεκτημένου στην Κροατία, περιλαμβανομένης της έμπρακτης εφαρμογής όλων των κανόνων του Σένγκεν σύμφωνα με τα συμπεφωνημένα κοινά πρότυπα και τις θεμελιώδεις αρχές. Για να λάβει αυτή την απόφαση, το Συμβούλιο θα πρέπει επίσης να λάβει υπόψη την έκθεση της Επιτροπής που επιβεβαιώνει ότι η Κροατία εξακολουθεί να τηρεί τις σχετικές με το κεκτημένο του Σένγκεν δεσμεύσεις που ανέλαβε κατά τις ενταξιακές της διαπραγματεύσεις, και ιδίως τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η Κροατία στον τομέα της δικαιοσύνης και των θεμελιωδών δικαιωμάτων (παράρτημα VII της πράξης προσχώρησης), περιλαμβανομένης της συνεχιζόμενης ενίσχυσης των επιδόσεων όσον αφορά τη μεταρρύθμιση και την αποδοτικότητα της δικαιοσύνης και την καταπολέμηση της διαφθοράς³. Έξι δεσμεύσεις από τις δέκα που παρατίθενται στο παράρτημα VII σχετίζονται με το κεκτημένο του Σένγκεν.

Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι η αποτίμηση της προόδου που σημείωσε η Κροατία όσον αφορά την πλήρωση των αναγκαίων προϋποθέσεων για την εφαρμογή όλων των μερών του κεκτημένου του Σένγκεν,

¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1053/2013 του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση ενός μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης για την επαλήθευση της εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν (ΕΕ L 295 της 6.11.2013, σ. 27).

² Άρθρο 4 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο της πράξης προσχώρησης της Δημοκρατίας της Κροατίας [«πράξη προσχώρησης του 2011» (ΕΕ L 112 της 24.4.2012, σ. 22)].

³ Άρθρο 36 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο της πράξης προσχώρησης του 2011.

λαμβανομένων υπόψη των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων Σένγκεν και της συνέχειας που δόθηκε από την Κροατία από την έναρξη της αξιολόγησης το 2016 έως τον Οκτώβριο του 2019. Στο πλαίσιο της ανακοίνωσης παρέχονται επίσης στοιχεία σχετικά με την τήρηση των δεσμεύσεων που ανέλαβε η Κροατία κατά τις ενταξιακές της διαπραγματεύσεις και οι οποίες σχετίζονται με το κεκτημένο Σένγκεν από την ημερομηνία προσχώρησης (1η Ιουλίου 2013) έως τον Σεπτέμβριο του 2019.

II. Αξιολόγηση Σένγκεν

Στις 6 Μαρτίου 2015, η Κροατία δήλωσε ότι είναι έτοιμη να αρχίσει τη διαδικασία αξιολόγησης Σένγκεν σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής από την 1η Ιουλίου 2015 με σκοπό την έκδοση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν. Σε συνέχεια της «δήλωσης ετοιμότητας» της Κροατίας, η διαδικασία αξιολόγησης Σένγκεν ξεκίνησε το 2016 σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1053/2013 του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση ενός μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης για την επαλήθευση της εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν, υπό τον γενικό συντονισμό της Επιτροπής.

Η αξιολόγηση Σένγκεν της Κροατίας πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1053/2013. Από τον Ιούνιο του 2016 έως τον Μάιο του 2019, ομάδες εμπειρογνομόνων από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη επαλήθευσαν την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν από την Κροατία στους τομείς της προστασίας των δεδομένων, της αστυνομικής συνεργασίας, της κοινής πολιτικής θεωρήσεων, της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων, της επιστροφής, του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν, των πυροβόλων όπλων και της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις. Κατά τις εν λόγω αξιολογήσεις, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και στη λειτουργία των αρχών οι οποίες εφαρμόζουν τα σχετικά μέρη του κεκτημένου του Σένγκεν. Αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας ήταν η σύνταξη σειράς εκθέσεων αξιολόγησης που εκδόθηκαν από την Επιτροπή την περίοδο 2016-2019, με πορίσματα και εκτιμήσεις, καθώς και η έκδοση συστάσεων του Συμβουλίου για την αποκατάσταση των ελλείψεων που εντοπίστηκαν⁴. Σε συνέχεια των συστάσεων του Συμβουλίου και σύμφωνα με το άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1053/2013, η Κροατία υπέβαλε στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο σχέδια δράσης σχετικά με τον τρόπο αποκατάστασης των ελλείψεων που επισημάνθηκαν στις σχετικές εκθέσεις αξιολόγησης. Βάσει των εκθέσεων παρακολούθησης που ελήφθησαν, η Επιτροπή αξιολόγησε την πλήρη υλοποίηση των σχεδίων δράσης και ενημέρωνε ανά τακτά διαστήματα την Ομάδα «Θέματα Σένγκεν» του Συμβουλίου σχετικά με την υλοποίηση των σχεδίων δράσης.

Αποτελέσματα της διαδικασίας αξιολόγησης Σένγκεν για κάθε τομέα πολιτικής

Η αξιολόγηση της **προστασίας των δεδομένων** διενεργήθηκε τον Φεβρουάριο του 2016 και κατέληξε στη γενική εκτίμηση ότι η Κροατία πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν στον τομέα της προστασίας των δεδομένων. Δεν προέκυψαν «μη συμβατά» πορίσματα. Ωστόσο, απαιτούνταν βελτιώσεις, ιδίως όσον αφορά την ανεξαρτησία της αρχής προστασίας δεδομένων και την ενίσχυση της θέσης του υπευθύνου προστασίας δεδομένων του Υπουργείου Εσωτερικών. Στις 30 Ιανουαρίου 2019, η Επιτροπή ενημέρωσε την Κροατία και το Συμβούλιο ότι οι συστάσεις για βελτίωση, όπως διατυπώθηκαν σε σχετική σύσταση του Συμβουλίου⁵, υλοποιήθηκαν επαρκώς από την Κροατία.

Αντίστοιχα, για την αξιολόγηση της **αστυνομικής συνεργασίας**, η οποία διενεργήθηκε τον Ιούνιο του 2016, η γενική εκτίμηση ήταν ότι η Κροατία πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν στον συγκεκριμένο τομέα πολιτικής. Δεν διαπιστώθηκαν ζητήματα μη συμμόρφωσης με το κεκτημένο του Σένγκεν στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας. Εντούτοις, εντοπίστηκαν διάφοροι τομείς στους οποίους κρίθηκαν αναγκαίες βελτιώσεις, όπως η υλοποίηση και ο εκσυγχρονισμός των συμφωνιών αστυνομικής συνεργασίας με τα γειτονικά κράτη μέλη, η ενίσχυση της οργάνωσης των αστυνομικών αρχών στον τομέα της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας και η βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών μέσω της λήψης ειδικών τεχνικών μέτρων. Στις 28 Μαΐου 2019, έπειτα από προσεκτική ανάλυση των εκθέσεων παρακολούθησης που

⁴ Ο κατάλογος των σχετικών εκθέσεων αξιολόγησης Σένγκεν και των συστάσεων του Συμβουλίου προσαρτάται ως παράρτημα στην παρούσα.

⁵ Έγγραφο του Συμβουλίου 5725/17, SCH-EVAL 31, COMIX 66, της 27.1.2017.

υπέβαλε η Κροατία σχετικά με την υλοποίηση των συστάσεων του Συμβουλίου⁶ που αφορούσαν τις αναγκαίες βελτιώσεις, η Επιτροπή ενημέρωσε την Κροατία και το Συμβούλιο ότι οι συστάσεις θεωρήθηκε ότι είχαν εν γένει υλοποιηθεί. Ωστόσο, η σύσταση που αφορά την επιδίωξη της αναδιαπραγμάτευσης της διμερούς συμφωνίας με τη Σλοβενία για ειδικές μορφές διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας με σκοπό την πρόληψη της εγκληματικότητας δεν έχει υλοποιηθεί ακόμη πλήρως. Η Κροατία κλήθηκε να συνεχίσει την προσπάθειά της προκειμένου να υπογράψει και να επικυρώσει ταχέως τη διμερή συμφωνία με τη Σλοβενία και να ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με την πρόοδο που συντελείται.

Όσον αφορά την αξιολόγηση της **κοινής πολιτικής θεωρήσεων**, στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες επισκέψεις τον Ιούνιο του 2016 στις Πρεσβείες της Κροατίας στην Πρίστινα (Κοσσυφοπέδιο) και τη Μόσχα (Ρωσική Ομοσπονδία), η γενική εκτίμηση ήταν ότι η Κροατία πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν στον τομέα της κοινής πολιτικής θεωρήσεων. Δεν παρατηρήθηκαν ζητήματα μη συμμόρφωσης. Ωστόσο, κρίθηκαν αναγκαίες βελτιώσεις σε διάφορους τομείς, ιδίως όσον αφορά τη ροή εργασιών στις υπηρεσίες θεωρήσεων και το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις της Κροατίας. Κατόπιν ανάλυσης του σχεδίου δράσης και των εκθέσεων παρακολούθησης σχετικά με την υλοποίηση των συστάσεων του Συμβουλίου⁷ για την αποκατάσταση των σημείων που διαπιστώθηκε ότι έχρηζαν βελτίωσης, καθώς και μετά την υπογραφή στις 17 Ιουνίου 2019 της τροποποιημένης συμφωνίας μεταξύ της κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Κροατίας και της κυβέρνησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας σχετικά με την ελεύθερη αμοιβαία κυκλοφορία υπηκόων της Δημοκρατίας της Κροατίας και υπηκόων της Ρωσικής Ομοσπονδίας, η Επιτροπή έκρινε ότι οι συστάσεις είχαν υλοποιηθεί πλήρως. Η αξιολόγηση αυτή γνωστοποιήθηκε στην Κροατία και στο Συμβούλιο στις 28 Ιουνίου 2019.

Η αξιολόγηση Σένγκεν στον τομέα της **επιστροφής** διενεργήθηκε τον Ιούνιο του 2016. Με βάση τα πορίσματα, η γενική αξιολόγηση ήταν ότι η εκπλήρωση εκ μέρους της Κροατίας των αναγκών προϋποθέσεων για την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν στον τομέα αυτό εξαρτάται από την περαιτέρω ευθυγράμμιση του νόμου της Κροατίας περί αλλοδαπών με τις διατάξεις της οδηγίας για την επιστροφή⁸ και από την εφαρμογή του νόμου αυτού⁹. Αυτό αφορά ιδίως την έκδοση απαγορεύσεων εισόδου και την ισχύ τους σε ολόκληρη την ΕΕ, την ποινικοποίηση της παράνομης διαμονής, η οποία ενέχει τον κίνδυνο καθυστέρησης της διαδικασίας επιστροφής, καθώς και την απουσία ορισμού για τον «κίνδυνο διαφυγής». Σύμφωνα με το σχέδιο δράσης και τις εκθέσεις παρακολούθησης που υποβλήθηκαν για την υλοποίηση των συστάσεων του Συμβουλίου¹⁰, έγιναν οι αναγκαίες ευθυγραμμίσεις του νόμου περί αλλοδαπών με την οδηγία για την επιστροφή. Στις 18 Μαρτίου 2019, η Επιτροπή ενημέρωσε την Κροατία και το Συμβούλιο σχετικά με την πλήρη υλοποίηση των συστάσεων του Συμβουλίου όσον αφορά την αξιολόγηση στον τομέα της επιστροφής.

Σε συνέχεια της θετικής αξιολόγησης Σένγκεν της Κροατίας στον τομέα της προστασίας των δεδομένων τον Φεβρουάριο του 2016 και αφού επαληθεύτηκε ότι, από τεχνική άποψη, το εθνικό **σύστημα πληροφοριών Σένγκεν** της Κροατίας ήταν έτοιμο να ενσωματωθεί στο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν (SIS)¹¹, το Συμβούλιο εξέδωσε απόφαση σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν όσον αφορά το SIS στις 11 Απριλίου 2017¹². Το SIS τέθηκε σε πλήρη λειτουργία στην Κροατία στις 27 Ιουνίου 2017, με εξαίρεση τις καταχωρίσεις σχετικά με την έκδοση αρνήσεων εισόδου ή διαμονής για τον χώρο Σένγκεν (έως ότου καταργηθούν οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα). Η σχετική αξιολόγηση Σένγκεν διενεργήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2017 και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εφαρμογή του SIS είναι ικανοποιητική και ότι η Κροατία πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του κεκτημένου σε αυτόν τον τομέα. Η Κροατία έχει θέσει σε εφαρμογή ένα αξιόπιστο σύστημα τελευταίας τεχνολογίας που διασφαλίζει υψηλή διαθεσιμότητα και επιχειρησιακή συνέχεια. Εντούτοις, κρίθηκε ότι εξακολουθούσαν να είναι αναγκαίες ορισμένες βελτιώσεις όσον αφορά τις λειτουργίες αναζήτησης και το σύστημα διαχείρισης υποθέσεων SIRENE. Στις 4 Ιουνίου 2019, έπειτα

⁶ Έγγραφο του Συμβουλίου 11206/17, SCH-EVAL 197, ENFOPOL 355, COMIX 520, της 11.7.2017.

⁷ Έγγραφο του Συμβουλίου 6359/17, SCH-EVAL 67, VISA 58, COMIX 130, της 17.2.2017.

⁸ ΕΕ L 348 της 24.12.2008, σ. 98.

⁹ Επίσημη Εφημερίδα αριθ. 130/11 και 74/13.

¹⁰ Έγγραφο του Συμβουλίου 11207/17, SCH-EVAL 198, MIGR 129, COMIX 521, της 11.7.2017.

¹¹ Άρθρο 1 παράγραφος 1 της εκτελεστικής απόφασης (ΕΕ) 2015/450 της Επιτροπής, της 16ης Μαρτίου 2015, για τον καθορισμό των απαιτήσεων δοκιμών για τα κράτη μέλη που εντάσσονται στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II) ή που μεταβάλλουν ουσιαδώς τα εθνικά τους συστήματα που συνδέονται άμεσα με αυτό (ΕΕ L 74 της 18.3.2015, σ. 31).

¹² Έγγραφο του Συμβουλίου 5649/17, SCH-EVAL 28, SIRIS 14, COMIX 59, της 11.4.2017.

από ανάλυση του σχεδίου δράσης και των εκθέσεων παρακολούθησης σχετικά με τη σύσταση του Συμβουλίου¹³ προκειμένου να διασφαλιστεί η πραγματοποίηση των αναγκών βελτιώσεων, η Επιτροπή ενημέρωσε την Κροατία και το Συμβούλιο ότι οι δράσεις που σχετίζονταν με τις συστάσεις είχαν υλοποιηθεί.

Η αξιολόγηση που αφορούσε τη νομοθεσία σχετικά με τα **πυροβόλα όπλα** διενεργήθηκε βάσει ερωτηματολογίου τον Σεπτέμβριο του 2016. Από την αξιολόγηση προέκυψε ότι το νομικό πλαίσιο για τα πυροβόλα όπλα, οι διοικητικές δομές και οι διαδικασίες των αστυνομικών αρχών όσον αφορά την αστυνομική συνεργασία συμμορφώνονταν εν γένει με το κεκτημένο του Σένγκεν. Κρίθηκαν αναγκαίες ορισμένες βελτιώσεις σε σχέση με νομικές απαιτήσεις της ΕΕ, όπως η ευθυγράμμιση της ταξινόμησης των όπλων αερίων που μπορούν εύκολα να υποστούν μετατροπές με την οδηγία 91/477/ΕΟΚ (παράρτημα Ι μέρος ΙΙ) και η διασφάλιση ότι οι απαιτήσεις σήμανσης των εισαγόμενων όπλων συμμορφώνονται στην πράξη με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 258/12 [άρθρο 2 σημείο 15) στοιχείο γ)]. Στις 6 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενημέρωσε την Κροατία και το Συμβούλιο ότι οι δράσεις που σχετίζονται με τις συστάσεις του Συμβουλίου¹⁴ υλοποιήθηκαν.

Η αξιολόγηση στον τομέα της **δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις** ήταν περιορισμένης εμβέλειας, δεδομένου ότι η μεγάλη πλειονότητα των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν σε αυτόν τον τομέα έχει αντικατασταθεί σε ό,τι αφορά τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών από νομικές πράξεις μη Σένγκεν. Για τον λόγο αυτόν, την περίοδο από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2018 διενεργήθηκε αξιολόγηση βάσει ερωτηματολογίου όσον αφορά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή από την Κροατία των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν που δεν έχουν αντικατασταθεί. Σύμφωνα με τη γενική αξιολόγηση, το νομικό πλαίσιο της Κροατίας για τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, ιδίως όσον αφορά την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων και την αρχή «ne bis in idem», πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν σε αυτόν τον τομέα. Δεν διατυπώθηκαν συστάσεις για βελτίωση. Ωστόσο, κρίθηκε ότι η Κροατία θα συμμορφωθεί πλήρως με το κεκτημένο του Σένγκεν όταν θα καταστεί συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 29ης Μαΐου 2000, καθώς και στο πρόσθετο πρωτόκολλο αυτής. Αυτό θα συμβεί μόλις το Συμβούλιο λάβει ομόφωνη απόφαση για τον καθορισμό της ημερομηνίας έναρξης ισχύος της εν λόγω σύμβασης και του πρωτοκόλλου της.

Η αξιολόγηση για τη **διαχείριση των εξωτερικών συνόρων** διενεργήθηκε τον Μάιο του 2016 με επιτόπιες επισκέψεις στα εναέρια, χερσαία και θαλάσσια σύνορα της Κροατίας. Οι ελλείψεις που διαπιστώθηκαν κατά τη διάρκεια των επισκέψεων αφορούσαν ιδίως την επιτήρηση των χερσαίων συνόρων, τον αριθμό του διαθέσιμου προσωπικού για τη διενέργεια επιχειρησιακών συνοριακών ελέγχων και τις υποδομές στους αερολιμένες. Ως εκ τούτου, η έκθεση αξιολόγησης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το σύστημα διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της Κροατίας δεν πληρούσε κατά το στάδιο εκείνο τα πρότυπα Σένγκεν. Κατά συνέπεια, πραγματοποιήθηκε νέα επίσκεψη στα εναέρια και χερσαία σύνορα την περίοδο Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 2017, προκειμένου να επαληθευτεί, με βάση την υλοποίηση του σχεδίου δράσης αναφορικά με την αξιολόγηση του 2016, αν η Κροατία είχε εκπληρώσει τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν στον τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων.

Από τη νέα επίσκεψη που πραγματοποιήθηκε το 2017 κατέστη σαφές ότι οι ελλείψεις σε επίπεδο υποδομών στους αερολιμένες είχαν αποκατασταθεί δεόντως. Ωστόσο, δεδομένων των ελλείψεων —συμπεριλαμβανομένης μιας σειράς «μη συμβατών» πορισμάτων για τα εξωτερικά χερσαία σύνορα της Κροατίας, στα οποία δεν είχε σημειωθεί ακόμη πρόοδος—, η γενική αξιολόγηση ήταν ότι η Κροατία δεν πληρούσε ακόμη τις αναγκαίες προϋποθέσεις. Οι ελλείψεις στα χερσαία σύνορα αφορούσαν: τον ανεπαρκή αριθμό μόνιμου προσωπικού· το τεχνικό σύστημα επιτήρησης στα σύνορα με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το οποίο δεν είχε τεθεί ακόμη σε εφαρμογή· την ύπαρξη μεγάλου αριθμού «σημείων διέλευσης» για την τοπική διασυνοριακή κυκλοφορία· την ύπαρξη αρκετών πρώην οδών διέλευσης στα εν λόγω σύνορα που δεν είχαν κλείσει ακόμη, καθώς και τον μικρό αριθμό σκύλων ανιχνευτών για την επιτήρηση των χερσαίων συνόρων. Στην ανακοίνωσή της προς το Συμβούλιο σχετικά με την αξιολόγηση της καταλληλότητας του σχεδίου δράσης της Κροατίας για την αποκατάσταση των ελλείψεων που διαπιστώθηκαν κατά τη νέα επίσκεψη το 2017¹⁵, η Επιτροπή αναγνώρισε τη

¹³ Έγγραφο του Συμβουλίου 11185/18, SCH-EVAL 154, SIRIS 94, COMIX 409, της 16.7.2018.

¹⁴ Έγγραφο του Συμβουλίου 13969/17, SCH-EVAL 265, ENFOPOL 508, COMIX 738, της 7.11.2017.

¹⁵ COM(2019) 127 final της 28ης Φεβρουαρίου 2019.

σημαντική πρόοδο που είχε σημειώσει η Κροατία και έκρινε ότι το σχέδιο δράσης ήταν κατάλληλο. Ωστόσο, διαπιστώθηκε η ανάγκη πραγματοποίησης νέας επίσκεψης στα χερσαία σύνορα, στο επίκεντρο της οποίας θα βρίσκονταν οι ελλείψεις που διαπιστώθηκαν και τα «μη συμβατά» πορίσματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια των επιτόπιων επισκέψεων το 2016 και το 2017, ιδίως στον τομέα της επιτήρησης των χερσαίων συνόρων.

Η δεύτερη νέα επίσκεψη, με ιδιαίτερη έμφαση στα χερσαία σύνορα της Κροατίας με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, πραγματοποιήθηκε τον Μάιο του 2019. Η επιτόπια ομάδα επαλήθευσε την πρόοδο που είχε σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση των σχεδίων δράσης για την αποκατάσταση των ελλείψεων που διαπιστώθηκαν κατά τη διάρκεια των αξιολογήσεων το 2016 και το 2017. Δεν επισημάνθηκαν νέα «μη συμβατά» πορίσματα. Ωστόσο, προέκυψαν ορισμένα πρόσθετα σημεία στα οποία δόθηκε η αποτίμηση «συμβατά αλλά απαιτούνται βελτιώσεις». Συνήχθη το συμπέρασμα ότι ορισμένες συστάσεις που σχετίζονταν με «μη συμβατά πορίσματα» τα οποία διαπιστώθηκαν κατά τη διάρκεια των επισκέψεων το 2016 και το 2017 δεν είχαν ακόμη υλοποιηθεί κατά τον χρόνο της νέας επίσκεψης το 2019. Αυτά τα κύρια εκκρεμή ζητήματα αφορούσαν την περαιτέρω ανάπτυξη και υλοποίηση της έννοιας της επιτήρησης των χερσαίων συνόρων της Κροατίας, την προμήθεια και την περαιτέρω ανάπτυξη των τεχνικών συστημάτων επιτήρησης των χερσαίων συνόρων και του εξοπλισμού επιτήρησης, τη χρήση σκύλων ανιχνευτών και τα επίπεδα στελέχωσης. Συνήχθη επίσης το συμπέρασμα ότι απαιτούνταν περαιτέρω και πλήρης υλοποίηση αυτών των συστάσεων προκειμένου να είναι δυνατόν να επιβεβαιωθεί ότι η Κροατία έχει εκπληρώσει πλήρως τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν στον τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων. Το σχέδιο έκθεσης αξιολόγησης της νέας επίσκεψης που πραγματοποιήθηκε τον Μάιο του 2019 απέσπασε τη θετική γνώμη όλων των μελών της Επιτροπής του Σένγκεν (η οποία αποτελείται από τα κράτη μέλη και στην οποία προεδρεύει η Επιτροπή) στις 5 Σεπτεμβρίου 2019.

Σύμφωνα με την υποχρέωση υποβολής εκθέσεων που προβλέπεται στο άρθρο 16 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1053/2013 του Συμβουλίου και σε συνέχεια των συμπερασμάτων που διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια της νέας επίσκεψης το 2019, η Κροατία υπέβαλε στην Επιτροπή εκθέσεις παρακολούθησης σχετικά με την υλοποίηση των σχεδίων δράσης που αφορούσαν την επίσκεψη του 2016 και τη νέα επίσκεψη του 2017, καθώς και πρόσθετες διευκρινίσεις στις 12 Ιουλίου, στις 6 Αυγούστου, στις 19 Σεπτεμβρίου και στις 2 Οκτωβρίου 2019. Η Κροατία ανέφερε ότι σημειώθηκε η ακόλουθη πρόοδος μετά τη νέα επίσκεψη το 2019, ώστε να αποκατασταθούν οι ελλείψεις που σχετίζονταν με τις επισκέψεις του 2016 και του 2017:

- Οι κροατικές αρχές αποφάσισαν τα μέτρα που λήφθηκαν σε σχέση με τις συστάσεις για το τρέχον και το προβλεπόμενο επίπεδο στελέχωσης όσον αφορά τους συνοριακούς ελέγχους, συμπεριλαμβανομένης της επιτήρησης των χερσαίων συνόρων. Σύμφωνα με τον προγραμματισμό, η Κροατία θα στελεχώσει 6 339 θέσεις για τον έλεγχο των συνόρων (συμπεριλαμβανομένων 457 για αντισταθμιστικά μέτρα) βάσει του αρχικού προγραμματισμού, μεταξύ άλλων μέσω της αναδιάταξης προσωπικού (6 300 μεθοριακοί αστυνομικοί έως τον χρόνο της προσχώρησης). Επιπλέον, μέχρι το τέλος του 2019, θα έχει στελεχωθεί το 100 % των θέσεων εργασίας αστυνομικών για συνοριακούς ελέγχους και επιτήρηση των συνόρων στις πλέον ευάλωτες περιοχές των εξωτερικών συνόρων.
- Η σύσταση που αφορούσε την παροχή προγραμμάτων κατάρτισης στο προσωπικό που είναι υπεύθυνο για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό και τη διαχείριση της επιτήρησης των συνόρων σε επίπεδο τακτικής, τα οποία θα πρέπει να καλύπτουν επίσης την επιχειρησιακή τακτική και τον σχεδιασμό της επιτήρησης των συνόρων όσον αφορά τη χρήση σκύλων ανιχνευτών, την τακτική χρήση ελικοπτέρων, τα τεχνικά συστήματα επιτήρησης και τις τεχνικές περιπολίας και αναχαίτισης, έχει γίνει πλήρως αποδεκτή από την Κροατία.
- Οι συστάσεις που διατυπώθηκαν για την αναβάθμιση της έννοιας της επιτήρησης των χερσαίων συνόρων της Κροατίας λήφθηκαν υπόψη στην τελευταία έκδοση του σχετικού σχεδίου (Ιούλιος 2019). Η έκδοση αυτή περιλαμβάνει τη συσχέτιση μεταξύ των (νέων) τεχνικών δυνατοτήτων και της χρήσης του προσωπικού επιτήρησης των συνόρων και άλλων πόρων σύμφωνα με την ανάλυση κινδύνου. Αντανακλά, επίσης, τη μέθοδο εργασίας για τα διάφορα επίπεδα που είναι υπεύθυνα για την επιτήρηση των χερσαίων συνόρων, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών κέντρων συντονισμού.

- Όσον αφορά την περαιτέρω αύξηση της ικανότητας επιτήρησης των χερσαίων συνόρων και της αντίληψης της κατάστασης, καθώς και τις σχετικές συστάσεις που διατυπώθηκαν για την περαιτέρω ανάπτυξη των τεχνικών συστημάτων επιτήρησης στα εξωτερικά χερσαία σύνορα με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και το Μαυροβούνιο και την αύξηση του αριθμού των κινητών μονάδων θερμικής όρασης, η Κροατία περιέγραψε τις ολοκληρωθείσες και εν εξελίξει διαδικασίες σύναψης συμβάσεων για αυτά τα συστήματα και τον εξοπλισμό, καθώς και τις προβλεπόμενες ημερομηνίες παράδοσης (το αργότερο μέχρι το τέλος του 2019). Παρασχέθηκαν επίσης πληροφορίες σχετικά με την προσφάτως προγραμματισθείσα σύναψη δημόσιας σύμβασης για την προμήθεια 18 ακόμη υπηρεσιακών σκύλων, καθώς και σχετικά με την εκπαίδευσή τους.

Κατόπιν αξιολόγησης της προαναφερθείσας προόδου που έχει σημειώσει η Κροατία μετά τη νέα επίσκεψη το 2019, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Κροατία έλαβε τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσει ότι πληρούνται οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν στον τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων. Η Κροατία θα πρέπει να συνεχίσει να εργάζεται με συνέπεια για την υλοποίηση όλων των εν εξελίξει δράσεων στον συγκεκριμένο τομέα ώστε να διασφαλίζεται ότι εξακολουθούν να πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις.

III. Δεσμεύσεις σχετικές με το κεκτημένο του Σένγκεν

Όπως απαιτείται από την πράξη προσχώρησης, η Κροατία ανέλαβε ειδικές δεσμεύσεις στον τομέα της δικαιοσύνης και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Στο παράρτημα VII της πράξης προσχώρησης του 2011 απαριθμούνται δέκα ειδικές δεσμεύσεις. Η συνεχής τήρηση των έξι εξ αυτών των δεσμεύσεων σχετίζεται με το κεκτημένο του Σένγκεν, όπως προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 της πράξης προσχώρησης:

- να συνεχίσει να εξασφαλίζει την αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης της για τη δικαστική μεταρρύθμιση·
- να συνεχίσει να κατοχυρώνει την ανεξαρτησία, την υποχρέωση λογοδοσίας, την αμεροληψία και τον επαγγελματισμό του δικαστικού σώματος·
- να συνεχίσει να βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης·
- να εξακολουθήσει να εγγύεται σταθερές επιδόσεις όσον αφορά την επίτευξη ουσιαστικών αποτελεσμάτων βάσει αποτελεσματικών, αποδοτικών και αμερόληπτων ερευνών, ποινικών διώξεων και δικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος και διαφθοράς σε όλα τα επίπεδα, περιλαμβανομένης της διαφθοράς υψηλού επιπέδου, καθώς και σε ευαίσθητους τομείς όπως οι δημόσιες συμβάσεις·
- να εξακολουθήσει να βελτιώνει τις επιδόσεις της όσον αφορά τα ενισχυμένα μέτρα πρόληψης για την καταπολέμηση της διαφθοράς και τη σύγκρουση συμφερόντων· και
- να συνεχίσει να βελτιώνει την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στην παρούσα ενότητα γίνεται απολογισμός της τήρησης αυτών των έξι δεσμεύσεων από την ημερομηνία της προσχώρησης (1 Ιουλίου 2013) έως τον Σεπτέμβριο του 2019, ο οποίος περιορίζεται στις πτυχές που είναι σχετικές με το κεκτημένο του Σένγκεν, όπως προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 της πράξης προσχώρησης.

Να συνεχίσει να εξασφαλίζει την αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης της για τη δικαστική μεταρρύθμιση

Όσον αφορά τη δέσμευση να συνεχίσει να εξασφαλίζει την αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης της για τη δικαστική μεταρρύθμιση, στις 15 Δεκεμβρίου 2010 το κοινοβούλιο της Κροατίας ενέκρινε τη στρατηγική για τη δικαστική μεταρρύθμιση για την περίοδο 2011-2015¹⁶ και, στις 14 Δεκεμβρίου 2012, τη στρατηγική για την ανάπτυξη του δικαστικού συστήματος για την περίοδο 2013-2018¹⁷. Τον Ιούνιο του 2013, το Υπουργείο Δικαιοσύνης δημοσίευσε το σχέδιο δράσης για την εφαρμογή των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών της στρατηγικής για την ανάπτυξη του δικαστικού συστήματος για τα έτη 2013-2014¹⁸, το οποίο βασίζεται σε προηγούμενα σχέδια δράσης.

¹⁶ NN 145/10.

¹⁷ NN 144/12.

¹⁸ <https://pravosudje.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/AP%20Startegije%20razvoja%20pravosuda.pdf>

Στόχος αμφοτέρων των στρατηγικών ήταν η ενίσχυση της ανεξαρτησίας, της αμεροληψίας, του επαγγελματισμού και της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης, η καλύτερη ενσωμάτωση του κροατικού δικαστικού σώματος στο ευρωπαϊκό δικαστικό σώμα, η βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη και η μεταρρύθμιση του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης (στρατηγική 2011-2015), η βελτιωμένη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων στον τομέα της δικαιοσύνης και η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι σύγχρονες τεχνολογίες (στρατηγική 2013-2018).

Σε συνέχεια της έγκρισης αυτών των στρατηγικών και σχεδίων δράσης, θεσπίστηκε σειρά μέτρων κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς με στόχο την υλοποίηση των προαναφερθέντων στόχων¹⁹, και πιο συγκεκριμένα:

- μεταρρύθμιση των κριτηρίων επιλογής και προαγωγής των δικαστών²⁰.
- μεταρρύθμιση του δικονομικού δικαίου και ορισμένων άλλων νόμων, με στόχο κυρίως τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης²¹.
- μεταρρύθμιση με στόχο την ενίσχυση της διαχείρισης από τους προέδρους των δικαστηρίων στο πλαίσιο του δικαστικού συστήματος²².
- και μεταρρύθμιση για την ενίσχυση της προαγωγής εναλλακτικών τρόπων επίλυσης διαφορών²³.

Η Κροατία εξακολουθεί να τηρεί αυτή τη δέσμευση.

Να συνεχίσει να κατοχυρώνει την ανεξαρτησία, την υποχρέωση λογοδοσίας, την αμεροληψία και τον επαγγελματισμό του δικαστικού σώματος

Οι κροατικές αρχές θέσπισαν σειρά μέτρων για να αντιμετωπίσουν αυτά τα ζητήματα:

- (i) Για την κατοχύρωση της ανεξαρτησίας και της αμεροληψίας της δικαιοσύνης, λήφθηκαν διάφορα μέτρα κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, όπως η αύξηση των μισθών των δικαστών πρωτοβάθμιων δικαστηρίων²⁴. Για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων αθέμιτης πολιτικής επιρροής και την ενίσχυση της αντικειμενικότητας και της διαφάνειας της διαδικασίας επιλογής του προέδρου του Ανώτατου Δικαστηρίου και του Γενικού Εισαγγελέα, αντίστοιχα, τροποποιήθηκε η σχετική νομοθεσία²⁵.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά την αντίληψη περί της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, η οποία, όπως φαίνεται από τον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2019, βρίσκεται στις χαμηλότερες σειρές κατάταξης στην ΕΕ²⁶. Σύμφωνα με τις

¹⁹ Βλ. Μέτρα και δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν — Παράρτημα 1 του σχεδίου δράσης για την εφαρμογή των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών της στρατηγικής για την ανάπτυξη του δικαστικού συστήματος για τα έτη 2013-2014, <https://pravosudje.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Mjere%20I%20kvartal.pdf>.

²⁰ Τροπολογίες στον Νόμο για το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο (NN 28/13), Νόμος περί Δικαστηρίων (NN 28/13).

²¹ Βλ. ιδίως τροπολογίες στον Νόμο περί Πολιτικής Δικονομίας (NN 25/13, 89/14 και 70/19), στον Νόμο περί Διοικητικών Διαφορών (NN 152/14 και 29/17), στον Νόμο περί Αναγκαστικής Εκτέλεσης (NN 25/13, 93/14 και 73/17), στον Νόμο περί Ποινικής Δικονομίας (NN 56/13, 145/13, 152/14) και στον Νόμο περί Δικαστηρίων (NN 28/13, 33/15, 82/15 και 67/18).

²² Νόμος περί Δικαστηρίων (NN 28/13).

²³ Τροπολογίες στον Νόμο περί Πολιτικής Δικονομίας (NN 25/13).

²⁴ Νόμος περί Αποδοχών των Δικαστών και Δικαστικών Λειτουργιών, NN 16/19.

²⁵ Νόμος περί Δικαστηρίων, NN 67/18· νέος Νόμος περί Γενικής Εισαγγελίας, NN 67/18. Αυτά τα μέτρα συνέβαλαν στην εν μέρει υλοποίηση ή στην ικανοποιητική εκπλήρωση των συστάσεων της GRECO σχετικά με την ανεξαρτησία και την αμεροληψία των δικαστών και των εισαγγελέων. Βλ. GRECO, GrecoRC4(2018)14, παράγραφοι 16-23 και 33-38.

²⁶ Έρευνες του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με την ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών, βλ. πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2019, διαγράμματα 47-50, και έκθεση χώρας - Κροατία 2019, SWD(2019) 1010 final, σ. 56.

συστάσεις της GRECO, οι κροατικές αρχές διεξήγαγαν το 2016 μελέτη προκειμένου να εξετάσουν τους λόγους της δυσπιστίας του κοινού έναντι του συστήματος δικαιοσύνης της Κροατίας²⁷.

- (ii) Για την ενίσχυση της υποχρέωσης λογοδοσίας του δικαστικού σώματος, εφαρμόστηκε σειρά μέτρων κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, όπως η ενίσχυση της διαφάνειας των οικονομικών δηλώσεων των δικαστών και των εισαγγελέων²⁸, η θέσπιση εναρμονισμένου καθεστώτος υποβολής χρηματοοικονομικών εκθέσεων για τους δικαστές και τους εισαγγελείς (συμπεριλαμβανομένης μιας ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων) και η ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρχών για φορολογικά ζητήματα και ζητήματα ακίνητης περιουσίας²⁹.
- (iii) Όσον αφορά τη δέσμευση να συνεχίσει να κατοχυρώνει τον επαγγελματισμό του δικαστικού σώματος, έχουν θεσπιστεί διάφορα μέτρα, όπως αντικειμενικά επαληθεύσιμα κριτήρια για την ποσοτική αξιολόγηση του έργου των δικαστών και των εισαγγελέων³⁰, συνεχής εκπαίδευση³¹ και ενισχυμένες κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την επαγγελματική δεοντολογία³².

Πέρα από τις προσπάθειες για τη βελτίωση του επαγγελματισμού του δικαστικού σώματος, λήφθηκαν μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας του συστήματος δικαιοσύνης, όπως η σταδιακή μεταρρύθμιση του δικαστικού χάρτη, η οποία οδήγησε στη συγχώνευση μικρότερων δικαστηρίων και σε μια πιο ομοιόμορφη κατανομή του φόρτου εργασίας³³. Μέσω αυξημένων επενδύσεων σε ΤΠΕ, το ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων εισήχθη σταδιακά σε όλα τα δικαστήρια, λήφθηκαν μέτρα για τη βελτίωση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας στα δικαστήρια και δόθηκαν κίνητρα για την ηλεκτρονική υποβολή αξιώσεων και πληρωμή των τελών³⁴. Ωστόσο, όπως αποτυπώνεται στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες για την περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας της δικαιοσύνης³⁵.

Η Κροατία εξακολουθεί να τηρεί αυτή τη δέσμευση. Πρέπει να σημειωθεί ότι η αποτελεσματικότητα του συστήματος δικαιοσύνης της Κροατίας αξιολογείται στις εκθέσεις ανά χώρα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου της Επιτροπής και υπόκειται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις, όπως εκδόθηκαν από το Συμβούλιο και διατυπώθηκαν προς την Κροατία.

Να συνεχίσει να βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης

Όσον αφορά τη δέσμευση να συνεχίσει να βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης, τα δεδομένα για τα δικαστήρια δείχνουν πρόοδο σε σύγκριση με την αρχή της περιόδου αναφοράς σε σχεδόν όλα τα είδη

²⁷ Όπως συνέστησε η GRECO, GrecoRC4(2016)5, παράγραφοι 18-21.

²⁸ Τροπολογίες στον Νόμο για το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο (NN 28/13).

²⁹ Τα μέτρα που εφαρμόστηκαν βασίστηκαν στη στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς (2015-2020). Σύμφωνα με την GRECO, τα μέτρα αυτά συνέβαλαν εν μέρει στην υλοποίηση των συστάσεων της. Βλ. GRECO, GrecoRC4(2016)5, παράγραφοι 27-30, 43-46 και GRECO, GrecoRC4(2018)14, παράγραφοι 24-27. Όσον αφορά τις οικονομικές δηλώσεις των δικαστών και των εισαγγελέων, το σχέδιο δράσης για την πρόληψη της διαφθοράς 2019-2020 προβλέπει ότι το νέο ηλεκτρονικό σύστημα επαλήθευσης θα τεθεί σε λειτουργία το 2020.

³⁰ Τροπολογίες στον Νόμο για το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο (NN 28/13) και κριτήρια-πλαίσιο για την απόδοση των δικαστών και τη μεθοδολογία για την αξιολόγηση της απόδοσης των δικαστών· βλ. επίσης GRECO, Greco Eval IV Rep (2013) 7E, παράγραφοι 91, 150.

³¹ Στρατηγική ανάπτυξης για τη Δικαστική Ακαδημία για τα έτη 2011-2015· βλ. επίσης GRECO, Greco Eval IV Rep (2013) 7E, παράγραφοι 128, 173.

³² Για παράδειγμα: Οι κατευθυντήριες γραμμές για την ερμηνεία των αρχών δεοντολογίας και την πρόληψη συγκρούσεων συμφερόντων εκδόθηκαν στις 4 Φεβρουαρίου 2016· βλ. επίσης GRECO, GrecoRC4(2016)5, παράγραφοι 22-26, 39-42. Σύμφωνα με την GRECO, τα μέτρα αυτά συνέβαλαν στην εν μέρει υλοποίηση ή στην ικανοποιητική υλοποίηση των συστάσεων της. Βλ. GRECO, GrecoRC4(2018)14, παράγραφοι 24-27 και GRECO, GrecoRC4(2016)5, παράγραφοι 27-30, 43-46.

³³ Έκθεση χώρας - Κροατία 2019, SWD(2019) 1010 final, σ. 56.

³⁴ Συστάσεις του Συμβουλίου προς την Κροατία: 2.7.2019, 9935/19 - COM(2019) 511 final· 13.7.2018, 2018/C 320/10· 11.7.2017, 2017/C 261/10· 12.7.2016, 2016/C 299/23· 14.7.2015, 2015/C 272/15· 8.7.2014, 2014/C 247/10 και εκθέσεις χώρας - Κροατία: 27.2.2019, SWD(2019) 1010 final, σ. 56· 7.3.2018, SWD(2018) 209 final, σ. 50· 22.2.2017, SWD(2017) 76 final, σ. 52· 13.3.2016, SWD(2016) 80 final/2, σ. 2, 76· 16.2.2015, SWD(2015) 30 final, σ. 25, 93· 2.6.2014, SWD(2014) 412 final, σ. 37.

³⁵ Βλ. προηγούμενη υποσημείωση.

υποθέσεων. Εντούτοις, οι ανεπάρκειες του συστήματος δικαιοσύνης, όπως οι χρονοβόρες δικαστικές διαδικασίες, πρέπει να αντιμετωπίζονται σε συνεχή βάση.

Σύμφωνα με τον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2019, ο αριθμός εκκρεμών υποθέσεων σε πρωτοβάθμια δικαστήρια έχει μειωθεί στον τομέα του αστικού, εμπορικού και διοικητικού δικαίου κατά περισσότερο από 20 %³⁶. Ωστόσο, ο όγκος των συσσωρευμένων υποθέσεων παραμένει σημαντικός και έχει επιτευχθεί εν μέρει μόνο πρόοδος λόγω του μικρότερου αριθμού υποθέσεων. Κατά τα τελευταία έτη, οι εκκρεμείς ποινικές υποθέσεις έχουν αυξηθεί, παρότι το συγκεκριμένο είδος υποθέσεων αντιπροσωπεύει μικρότερο μερίδιο. Έχουν εφαρμοστεί μέτρα τα οποία οδήγησαν σε μείωση περίπου κατά 40 % των συσσωρευμένων υποθέσεων που εκκρεμούν για περισσότερα από 10 έτη σε σύγκριση με την κατάσταση που υφίστατο στο τέλος του 2016.

Η διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών μειώθηκε σε όλα σχεδόν τα είδη υποθέσεων, και ιδίως στις διοικητικές υποθέσεις³⁷. Ωστόσο, παρά τις βελτιώσεις, οι δικαστικές διαδικασίες παραμένουν χρονοβόρες, ιδίως όσον αφορά αστικές υποθέσεις αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας σε πρώτο βαθμό (περίπου 850 ημέρες κατά μέσο όρο), εμπορικές υποθέσεις (700 ημέρες) και ποινικές διαδικασίες πρώτου βαθμού (650 ημέρες σε δημοτικά δικαστήρια)³⁸.

Σύμφωνα με τον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2019, τα δικαστήρια ήταν σε θέση να διαχειριστούν τις εισαχθείσες υποθέσεις, με ποσοστά διεκπεραίωσης³⁹ άνω του 100 % κατά τα τελευταία έτη σε σχεδόν όλα τα είδη υποθέσεων, ενώ το ποσοστό συχνά έφτανε ή υπερέβαινε το 120 %⁴⁰.

Μολονότι υπάρχει συνεχής ανάγκη για περαιτέρω διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης, η Κροατία εξακολουθεί να τηρεί τη δέσμευσή της για βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης.

Να εξακολουθήσει να εγγυάται σταθερές επιδόσεις όσον αφορά την επίτευξη ουσιαστικών αποτελεσμάτων βάσει αποτελεσματικών, αποδοτικών και αμερόληπτων ερευνών, ποινικών διώξεων και δικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος και διαφθοράς σε όλα τα επίπεδα, περιλαμβανομένης της διαφθοράς υψηλού επιπέδου, καθώς και σε ευαίσθητους τομείς όπως οι δημόσιες συμβάσεις.

Η Κροατία έχει αναπτύξει ένα θεσμικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς με διάφορες επιτροπές και διευθύνσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς⁴¹. Η υπηρεσία για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος (USKOK) και οι ειδικές αστυνομικές δυνάμεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος (PNUSKOK) διεξάγουν έρευνες. Η USKOK έχει αποσπάσει επαίνους για το ιστορικό επιδόσεων της σε προληπτικές έρευνες και επιτυχείς διώξεις, μεταξύ άλλων σε σημαντικές υποθέσεις που αφορούσαν υψηλόβαθμους εκλεγμένους και διορισμένους αξιωματούχους⁴². Τα στατιστικά στοιχεία

³⁶ Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2019, διαγράμματα 13-15. Κατά τα τελευταία έτη σημειώθηκε πιο έντονη μείωση, ιδίως στις διοικητικές υποθέσεις.

³⁷ Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2019, διαγράμματα 5, 6 και 8, όπου απεικονίζεται ο «χρόνος εκδίκασης».

³⁸ Έκθεση χώρας - Κροατία 2019, SWD(2019) 1010 final, σ. 56 και Έκθεση χώρας - Κροατία 2018, της 7.3.2018, SWD(2018) 209 final, σ. 49.

³⁹ Το ποσοστό διεκπεραίωσης είναι ο λόγος του αριθμού των εκδικασθεισών υποθέσεων προς τον αριθμό των εισαχθεισών υποθέσεων. Μετρά κατά πόσον ένα δικαστήριο ανταποκρίνεται στον φόρτο των εισαχθεισών υποθέσεων. Όταν το ποσοστό διεκπεραίωσης είναι περίπου 100 % ή υψηλότερο, αυτό σημαίνει ότι το σύστημα απονομής δικαιοσύνης είναι σε θέση να εκδικάζει αριθμό υποθέσεων τουλάχιστον ίσο με τον αριθμό των υποθέσεων που εισάγονται στο σύστημα. Όταν το ποσοστό διεκπεραίωσης είναι χαμηλότερο από 100 %, αυτό σημαίνει ότι τα δικαστήρια εκδικάζουν υποθέσεις λιγότερες από τις υποθέσεις που εισάγονται στο σύστημα.

⁴⁰ Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2019, διαγράμματα 10-12.

⁴¹ Επιτροπή παρακολούθησης για την εφαρμογή μέτρων για την καταπολέμηση της διαφθοράς, Διεύθυνση για την καταστολή της διαφθοράς του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Υπηρεσία για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος (USKOK) και ειδικές αστυνομικές δυνάμεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος (PNUSKOK) και Εθνικό συμβούλιο για την παρακολούθηση της εφαρμογής της στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

⁴² Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Έκθεση της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς, 2014, COM(2014) 38 final.

δείχνουν σημαντικό αριθμό ερευνών και διώξεων σε υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος και διαφθοράς κατά τα τελευταία έτη⁴³.

Αρκετές υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια εξακολουθούν να υπόκεινται σε χρονοβόρες διαδικασίες και να μην έχουν εκδικαστεί. Η διαφθορά εξακολουθεί να θεωρείται εκτεταμένη⁴⁴. Η αναποτελεσματικότητα του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης εμποδίζει την καταπολέμηση των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών αδικημάτων και το Συμβούλιο έχει συστήσει τη μείωση της διάρκειας των δικαστικών διαδικασιών⁴⁵. Η Γενική Εισαγγελία ενισχύθηκε με επιπλέον ανθρώπινους πόρους, ωστόσο η ικανότητά της όσον αφορά την καταπολέμηση του οικονομικού και χρηματοπιστωτικού εγκλήματος παραμένει περιορισμένη⁴⁶.

Την 1η Ιανουαρίου 2017 τέθηκε σε ισχύ νέος νόμος για τις δημόσιες συμβάσεις⁴⁷, ο οποίος συνέβαλε στην καταπολέμηση της διαφθοράς μέσω της αύξησης της ιχνηλασιμότητας και διαφάνειας των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων, καθώς και της ενίσχυσης των διαδικασιών έρευνας και επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση παραβάσεων. Οι ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις στην Κροατία βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο και παρέχουν τη βάση για ενισχυμένη διαφάνεια. Θετικά βήματα έχουν γίνει επίσης όσον αφορά την ανάπτυξη του μητρώου συμβάσεων και τη δυνατότητα ηλεκτρονικής υποβολής καταγγελιών στην Κρατική Επιτροπή για την Εποπτεία των Διαδικασιών Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων⁴⁸.

Το συνολικό θεσμικό πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις εξακολουθεί να χρήζει ενίσχυσης, ιδίως σε τοπικό επίπεδο⁴⁹, ενώ υπάρχουν καθυστερήσεις και ελλείψεις προσωπικού στους περισσότερους φορείς που εμπλέκονται στη σύναψη δημόσιων συμβάσεων⁵⁰. Οι δημόσιες συμβάσεις στον κατασκευαστικό κλάδο είναι επιρρεπείς σε φαινόμενα διαφθοράς, κυρίως λόγω του μεγάλου ποσοστού «in house» αναθέσεων από κρατικούς φορείς, οι οποίοι υπόκεινται σε λιγότερο αυστηρούς ελέγχους⁵¹. Κατά την έγκριση, τον Μάιο του 2019, μιας στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς για τις κρατικές επιχειρήσεις, αυτά τα ζητήματα θα πρέπει να ληφθούν υπόψη⁵².

Συνολικά, η Κροατία εξακολουθεί να τηρεί τη δέσμευσή της για επίτευξη προόδου όσον αφορά την εγγύηση σταθερών επιδόσεων βάσει αποτελεσματικών και αποδοτικών ερευνών και ποινικών διώξεων και την έκδοση δικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος και διαφθοράς.

Να εξακολουθήσει να βελτιώνει τις επιδόσεις της όσον αφορά τα ενισχυμένα μέτρα πρόληψης για την καταπολέμηση της διαφθοράς και τη σύγκρουση συμφερόντων

Η στρατηγική της Κροατίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς για το διάστημα 2015-2020 και τα συνοδευτικά σχέδια δράσης αποβλέπουν στη βελτίωση των θεσμικών και νομοθετικών πλαισίων και στην ενίσχυση των προληπτικών δράσεων για τον εντοπισμό κινδύνων διαφθοράς. Το Συμβούλιο για την Πρόληψη της Διαφθοράς, ένα συμβουλευτικό όργανο της κυβέρνησης που αποτελείται από εκπροσώπους δημόσιων φορέων και ΜΚΟ, και το Εθνικό Συμβούλιο για την παρακολούθηση της υλοποίησης του προγράμματος για την καταπολέμηση της διαφθοράς εποπτεύουν την εφαρμογή της στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς⁵³.

⁴³ Ετήσια έκθεση 2018 της Γενικής Εισαγγελίας της Κροατίας.

⁴⁴ Έκθεση χώρας - Κροατία 2019, SWD(2019) 1010 final· στατιστικά στοιχεία από την ειδική έκθεση 470 του Ευρωβαρόμετρου του 2017 σχετικά με τη διαφθορά.

⁴⁵ Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κροατίας για το 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Κροατίας για το 2019.

⁴⁶ Έκθεση χώρας - Κροατία 2019, SWD(2019) 1010 final, σ. 56 και Έκθεση χώρας - Κροατία 2018, SWD(2018) 209 final, σ. 49-50.

⁴⁷ Νόμος περί Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2017.

⁴⁸ Έκθεση χώρας - Κροατία 2019, SWD(2019) 1010 final.

⁴⁹ Έκθεση χώρας - Κροατία 2018, SWD(2018) 209 final.

⁵⁰ Έκθεση της Κρατικής Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Κροατίας 2018 (Κρατική Ελεγκτική Υπηρεσία, 2018).

⁵¹ Έκθεση του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου του Κατασκευαστικού Τομέα 2018.

⁵² Δημοκρατία της Κροατίας, πρόγραμμα για την καταπολέμηση της διαφθοράς για τις κρατικές επιχειρήσεις για την περίοδο 2019-2020.

⁵³ Επιστολή του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Κροατίας, της 18ης Ιουλίου 2019, προς τη ΓΔ HOME και τη ΓΔ JUST.

Η θέσπιση του Νόμου για το Δικαίωμα της Πρόσβασης στην Πληροφόρηση και ο διορισμός Επιτρόπου Πληροφοριών αύξησαν τη διαφάνεια, ενώ η θέσπιση του Νόμου για την Προστασία των Καταγγελλόντων Παρατυπιών εισήγαγε ένα νέο σύστημα για την καταγγελία παρατυπιών και την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος (whistle-blowers). Έχει σημειωθεί πρόοδος επίσης όσον αφορά τη ρύθμιση των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και της χρηματοδότησης των προεκλογικών εκστρατειών⁵⁴. Οι αρχές συνεχίζουν τις προσπάθειές τους για την ενίσχυση του ελέγχου των δηλώσεων οικονομικών στοιχείων των δικαστών και των εισαγγελέων. Ωστόσο, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία έρευνας, η πλειονότητα των Κροατών αισθάνονται ότι επηρεάζονται από το φαινόμενο της διαφθοράς στην καθημερινή τους ζωή (59 %) και, από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, η Κροατία έχει το μεγαλύτερο ποσοστό ερωτηθέντων (16 %) που έχουν δηλώσει ότι έχουν εμπλακεί προσωπικά σε υπόθεση διαφθοράς⁵⁵. Κατά την τελευταία παρακολούθηση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου συνήχθη το συμπέρασμα ότι η Κροατία πρέπει να βελτιώσει την εταιρική διακυβέρνηση στις κρατικές επιχειρήσεις και να ενισχύσει την πρόληψη της διαφθοράς και την επιβολή κυρώσεων, ιδίως σε τοπικό επίπεδο⁵⁶.

Υπάρχουν προβληματισμοί σχετικά με συγκρούσεις συμφερόντων, ιδίως σε τοπικό επίπεδο και εντός κρατικών εταιρειών και εταιρειών που τελούν υπό κρατικό έλεγχο. Ο ισχύων Νόμος για την Τοπική και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση παρέχει στους τοπικούς αξιωματούχους ευρεία διακριτική ευχέρεια και ανεξαρτησία στη λήψη αποφάσεων όσον αφορά διάθεση των περιουσιακών στοιχείων και των οικονομικών για ποσό έως 1 εκατ. HRK, καθώς και όσον αφορά τον διορισμό του διοικητικού συμβουλίου δημόσιων τοπικών εταιρειών.

Μια νέα νομοθετική πράξη για την πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων βρίσκεται στο στάδιο της εκπόνησης. Οι προηγούμενες εκδόσεις της νομοθετικής πράξης δεν αντιμετώπιζαν ζητήματα όπως ο αποκλεισμός από το πεδίο εφαρμογής της του προέδρου και των μελών των διοικητικών συμβουλίων εταιρειών οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης όπου υπάρχει κατοχή της πλειοψηφίας των μετοχών, καθώς και των προέδρων και των μελών των διοικητικών συμβουλίων εταιρειών την πλειοψηφία των μετοχών των οποίων κατέχουν αυτές οι εταιρείες. Κατέστησε επίσης δύσκολη την κίνηση διαδικασίας από την Επιτροπή Συγκρούσεων Συμφερόντων για την επιβολή κυρώσεων σε αξιωματούχους που υποβάλλουν ανακριβείς δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων. Επιπλέον, για να είναι αποτελεσματικά τα προβλεπόμενα προληπτικά μέτρα, το νομοσχέδιο θα πρέπει επίσης να διευρύνει τον κύκλο των σχετικών αξιωματούχων και να περιλαμβάνει αποτελεσματικούς μηχανισμούς επιβολής κυρώσεων. Η ανάγκη να διασφαλιστεί ότι η Επιτροπή Συγκρούσεων Συμφερόντων διαθέτει επαρκείς εξουσίες⁵⁷ για να επιβάλλει αποτρεπτικές κυρώσεις έχει ήδη επισημανθεί, όπως και η ανάγκη για παροχή μεγαλύτερης στήριξης όσον αφορά τον αναγκαίο αποτρεπτικό ρόλο της⁵⁸.

Διάφορες άλλες προγραμματισμένες νομοθετικές προτάσεις πρέπει να συνεχίσουν να προχωρούν⁵⁹. Η μετάβαση από τον ιδιωτικό στον δημόσιο τομέα («μεταπήδηση») εξακολουθεί να μην υπόκειται σε ρυθμίσεις. Θα πρέπει να αναπτυχθούν ολοκληρωμένοι κώδικες δεοντολογίας για τους εκλεγμένους αξιωματούχους σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο, με αντίστοιχα μέσα λογοδοσίας και αποτρεπτικές κυρώσεις για πιθανές παραβάσεις αυτών των

⁵⁴ Νόμος για το Δικαίωμα Πρόσβασης στην Πληροφόρηση το 2013, τροπολογίες στον Νόμο για το Δικαίωμα Πρόσβασης στην Πληροφόρηση τον Ιούλιο του 2015, Νόμος για την Προστασία των Καταγγελλόντων Παρατυπιών τον Φεβρουάριο του 2019, Νόμος για τη Χρηματοδότηση των Πολιτικών Δραστηριοτήτων και των Προεκλογικών Εκστρατειών το 2013.

⁵⁵ Ειδική έκθεση του Ευρωβαρόμετρου 470/2017 σχετικά με τη διαφθορά.

⁵⁶ Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κροατίας για το 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Κροατίας για το 2019.

⁵⁷ Στην έκθεση παρακολούθησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2013 σχετικά με την προσχώρηση της Κροατίας προς την ΕΕ διατυπώνεται η σύσταση η Κροατία να «εξασφαλίσει τη θέσπιση άμεσων μέτρων με σκοπό την καθιέρωση ενός αποτελεσματικού μηχανισμού για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την επιβολή κυρώσεων σε περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων, με αυστηρούς ελέγχους και αποτρεπτικές κυρώσεις». Το 2014, στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καταπολέμηση της διαφθοράς αναφερόταν ότι, παρά την ύπαρξη ειδικής νομοθεσίας, οι συγκρούσεις συμφερόντων και η δημοσιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων αποτελούσαν και πάλι ζήτημα προβληματισμού.

⁵⁸ GRECO, GrecoRC4(2018)14.

⁵⁹ Υλοποιήθηκαν 53 από τις 126 δράσεις του σχεδίου δράσης 2015-2016 (42 %). Ορισμένες δράσεις που δεν υλοποιήθηκαν μεταφέρθηκαν στο σχέδιο δράσης του επόμενου έτους. Υλοποιήθηκαν 87 από τις 126 δράσεις του σχεδίου δράσης 2017-2018 (69 %).

κωδίκων⁶⁰. Επί του παρόντος εκκρεμεί η θέσπιση ενός κώδικα δεοντολογίας για τους βουλευτές, καθώς και των αντίστοιχων εποπτικών ρυθμίσεων και ρυθμίσεων επιβολής της νομοθεσίας, τα οποία αποτελούν επίσης αντικείμενο σύστασης της GRECO^{61,62}.

Παράλληλα, διάφορα στοιχεία του νομικού πλαισίου της Κροατίας για την πρόληψη της διαφθοράς χρήζουν περαιτέρω ενίσχυσης⁶³. Η Κροατία εξακολουθεί να τηρεί τη δέσμευσή της για επίτευξη προόδου ως προς τη συνέχιση της βελτίωσης των επιδόσεων της όσον αφορά τα ενισχυμένα μέτρα πρόληψης για την καταπολέμηση της διαφθοράς και τη σύγκρουση συμφερόντων.

Να συνεχίσει να βελτιώνει την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Όσον αφορά τη δέσμευσή της να συνεχίσει να βελτιώνει την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η Κροατία έλαβε σειρά μέτρων κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, οι αποφάσεις του Δικαστηρίου έχουν οδηγήσει σε διάφορες μεταρρυθμίσεις στην Κροατία, όπως η εφαρμογή μιας εθνικής στρατηγικής για τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά⁶⁴. Κατά τα τελευταία έτη, ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (ο Χάρτης) έχει εφαρμοστεί από τα κροατικά δικαστήρια⁶⁵. Το 2008, ο θεσμός του Διαμεσολαβητή έλαβε τη διαπίστευση «Α status» σύμφωνα με τις Αρχές του Παρισιού του ΟΗΕ, η οποία ανανεώθηκε το 2019⁶⁶. Από το 2013, ο ετήσιος προϋπολογισμός του Διαμεσολαβητή αυξήθηκε από 1,2 εκατ. EUR σε 1,6 εκατ. EUR το 2018⁶⁷. Το 2012, η εντολή του διευρύνθηκε,⁶⁸ ενώ το 2014 και το 2015 άνοιξαν νέα περιφερειακά γραφεία⁶⁹ προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο αυξανόμενος αριθμός εθνικών καταγγελιών⁷⁰. Κατά τα τελευταία έτη, η υλοποίηση των συστάσεων του Διαμεσολαβητή από τους αρμόδιους φορείς έχει αυξηθεί⁷¹. Έχουν ήδη συσταθεί εξειδικευμένοι φορείς για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως ο Διαμεσολαβητής για τα δικαιώματα του παιδιού και την ισότητα των φύλων και για τα άτομα με αναπηρίες⁷².

⁶⁰ Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Έκθεση της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς, 2014.

⁶¹ GRECO, Greco RC4(2018)14.

⁶² Το σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς για την περίοδο 2019-2020 προβλέπει τη θέσπιση αυτών των μέτρων κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020.

⁶³ Αυτά τα μέτρα περιλαμβάνουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς επαλήθευσης για συγκρούσεις συμφερόντων, τη δημοσιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των δημοσίων υπαλλήλων, τον αποτελεσματικό έλεγχο των κινδύνων σε δημόσιες συμβάσεις, ιδίως σε δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται από αναθέτουσες αρχές με λιγότερο ισχυρούς μηχανισμούς ελέγχου, καθώς και τη θέσπιση ενός κώδικα δεοντολογίας για τους βουλευτές και την ενίσχυση του ρόλου της Επιτροπής Συγκρούσεων Συμφερόντων.

⁶⁴ Εποπτεία της εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων και αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για το 2017, 11η ετήσια έκθεση, σ. 31· Συμβούλιο της Ευρώπης, Το ΕΔΑΔ και η Κροατία, στοιχεία και αριθμοί, σ. 5.

⁶⁵ Για παράδειγμα, Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας (Vrhovni sud Republike Hrvatske), υπόθεση VSRH Kž eun5/2014-4, 6.3.2014, η οποία αναφέρεται στην έκθεση του 2014 για την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, σ. 146· Συνταγματικό Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας, υπόθεση U-III-1095/2014, 21 Σεπτεμβρίου 2017, η οποία αναφέρεται στην έκθεση του 2017 για την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, σ. 16-17.

⁶⁶ Έκθεση και συστάσεις της συνόδου της Υποεπιτροπής Διαπίστευσης (Sub-Committee on Accreditation, SCA), 2019, σ. 2, 18.

⁶⁷ Ετήσια έκθεση της Διαμεσολαβητριας της Κροατίας για το 2018, σ. 320.

⁶⁸ Νόμος για τον Διαμεσολαβητή, NN 76/12.

⁶⁹ <http://ombudsman.hr/en/about-us/history>.

⁷⁰ 2 275 εκδικασθείσες υποθέσεις το 2013, ετήσια έκθεση της Διαμεσολαβητριας της Κροατίας για το 2013, σ. 5. 3 632 εκδικασθείσες υποθέσεις το 2017, ετήσια έκθεση της Διαμεσολαβητριας της Κροατίας για το 2017, σ. 11.

⁷¹ Το 2016, το 29 % των συστάσεων από το 2015 υλοποιήθηκαν· το 2018, το ποσοστό αυξήθηκε στο 65 % των συστάσεων από το 2017· βλ. ετήσια έκθεση της Διαμεσολαβητριας της Κροατίας για το 2018, σ. 6.

⁷² Νόμος για τον Διαμεσολαβητή για τα παιδιά, NN 96/03· Νόμος για την Ισότητα των Φύλων, NN 116/03· Νόμος για τον Διαμεσολαβητή για τα άτομα με αναπηρίες, NN 107/07.

Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο και λοιπών μεταναστών και οι ισχυρισμοί περί άρνησης της πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου και χρήσης βίας από αστυνομικούς υπαλλήλους στα σύνορα εξακολουθούν να συνιστούν πρόκληση. Όλα τα μέτρα που έχει λάβει η Κροατία για τον έλεγχο των εξωτερικών της συνόρων πρέπει να συμμορφώνονται με τον Χάρτη, τις υποχρεώσεις της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις αντίστοιχες διεθνείς υποχρεώσεις (συμπεριλαμβανομένων της αρχής της μη επαναπροώθησης και της αποτελεσματικής πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου). Η Κροατία έχει δεσμευτεί να διερευνήσει ισχυρισμούς περί κακομεταχείρισης μεταναστών και προσφύγων στα εξωτερικά της σύνορα, να παρακολουθεί αυτή την κατάσταση εκ του σύνεγγυς και να ενημερώνει την Επιτροπή για την πρόοδο που συντελείται.

Η Επιτροπή στηρίζει ενεργά τις προσπάθειες της Κροατίας για τη διασφάλιση του πλήρους σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα σύνορα. Προς αυτή την κατεύθυνση, ένα μέρος της χρηματοδότησης έκτακτης ανάγκης ύψους 6,8 εκατ. EUR που χορηγήθηκε στην Κροατία τον Δεκέμβριο του 2018 με στόχο την ενίσχυση της διαχείρισης των συνόρων διατέθηκε για τη δημιουργία ενός νέου μηχανισμού παρακολούθησης. Αυτός ο μηχανισμός θα συμβάλει ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι δραστηριότητες συνοριακού ελέγχου των Κροατών συνοριοφυλάκων εξακολουθούν να συμμορφώνονται πλήρως με το δίκαιο της ΕΕ, τις διεθνείς υποχρεώσεις, με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων που απορρέουν από το κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της μη επαναπροώθησης. Κατ' αυτόν τον τρόπο καθίσταται δυνατή η παρακολούθηση των δραστηριοτήτων που διεξάγει η κροατική μεθοριακή αστυνομία, μεταξύ άλλων μέσω της επανεξέτασης διαδικασιών, λειτουργικών ρυθμίσεων και εγχειριδίων, της κατάρτισης και της υποστήριξης του σχετικού προσωπικού και της συνδρομής για καταγγελίες και συμβάντα που αναφέρονται. Στο τέλος του έργου, τα αποτελέσματα του μηχανισμού παρακολούθησης θα συζητηθούν με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Γραφείο του Διαμεσολαβητή της Κροατίας και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Λαμβανομένων υπόψη των μέτρων που έλαβε η Κροατία για τη βελτίωση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της δέσμευσής της για τη διερεύνηση ισχυρισμών περί κακομεταχείρισης μεταναστών και προσφύγων στα εξωτερικά σύνορα, η Κροατία εξακολουθεί να τηρεί τη δέσμευσή της όσον αφορά την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

IV. Συμπέρασμα

Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί προϊόν μιας μακράς διαδικασίας αξιολόγησης και συνεργασίας που αποβλέπει στην επίτευξη του στόχου της εκπλήρωσης από την Κροατία των προϋποθέσεων που απαιτούνται για την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν. Η συνεχής παρακολούθηση από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη και η ανταπόκριση μέσω σχεδίων δράσης κατέστησαν δυνατή τη σταδιακή βελτίωση της ικανότητας της Κροατίας όσον αφορά την εκπλήρωση των αναγκαίων προϋποθέσεων για την εφαρμογή όλων των σχετικών μερών του κεκτημένου του Σένγκεν. Η Επιτροπή συνέχισε επίσης να παρακολουθεί την τήρηση των δεσμεύσεων που ανέλαβε η Κροατία στον τομέα της δικαιοσύνης και των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά την προσχώρησή της.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η Κροατία έλαβε τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσει ότι πληρούνται οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή όλων των σχετικών μερών του κεκτημένου του Σένγκεν. Η Κροατία θα πρέπει να συνεχίσει να εργάζεται με συνέπεια για την υλοποίηση όλων των εν εξελίξει δράσεων, ιδίως στον τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων, ώστε να διασφαλίζεται ότι εξακολουθούν να πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις. Η Επιτροπή επιβεβαιώνει, επίσης, ότι η Κροατία συνεχίζει να τηρεί τις δεσμεύσεις που σχετίζονται με το κεκτημένο του Σένγκεν, τις οποίες ανέλαβε κατά τις διαπραγματεύσεις προσχώρησής της. Η Επιτροπή καλεί στο Συμβούλιο να συζητήσει την παρούσα ανακοίνωση με στόχο την ένταξη της Κροατίας στον χώρο Σένγκεν σύμφωνα με την πράξη προσχώρησης του 2011.